

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) : ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่และการเข้าร่วมประชุม/สัมมนา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี จำนวน 370 คน ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษารูปดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการพัฒนาสตรีในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 50 ปี จบการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการค้า/ธุรกิจส่วนตัว โดยมีรายได้ 5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน สำหรับระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ส่วนใหญ่อาศัยในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี 26 ปีขึ้นไป ในเรื่องของการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด สำหรับการเข้าร่วมประชุม/สัมมนา พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคย
2. ข้อมูลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดชลบุรี ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวม 4 ด้าน พบว่าในภาพรวมคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย โดยในเรื่องน้ำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาในเรื่องขยะมูลฝอย ในเรื่องดินและในเรื่องอากาศเป็นพิษตามลำดับ
3. เปรียบเทียบการร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า

3.1 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3.2 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.3 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3.4 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3.5 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3.6 คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่ได้เข้าร่วมประชุม/สัมมนาต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า

1. ข้อมูลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.01$) โดย

1.1 ด้านน้ำ คณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณา ยังเจริญ (2542, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่าสมาชิก สภา อบต. ส่วนใหญ่มีบทบาทและมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ แต่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย คือ

ประสบการณ์ในการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

1.2 ด้านดิน คณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.00$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อาภรณ์ วัชร (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในตำบล วังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือมีส่วนร่วมในการในการประชุม การพิจารณาโครงการและในการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่นความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และบริการสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ การให้บริการสาธารณะประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมงานพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

1.3 ด้านอากาศเป็นพิษ คณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.99$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภิญโญ ศรีธาด (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหามลพิษอุตสาหกรรมทางอากาศและน้ำเสียจากโรงงานในเขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่ามลพิษที่มาบตาพุดขาดการกำจัดหรือกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี มีการลักลอบทิ้งของเสียอันตรายในสถานที่สาธารณะ ทำให้มีผู้ป่วยเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ผิวหนังและระบบประสาท การสร้างความรู้และความเข้าใจว่าของเสียที่เป็นอันตราย ขาดการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่ชี้แจงข้อกำหนดและมาตรการต่าง ๆ ในการจัดการของเสีย เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ในเรื่องมาตรการในการจัดการน้ำเสีย ใช้วิธีการบำบัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีความเข้มข้นของน้ำเสียสูงก่อนออกจากโรงงาน สำหรับมาตรการในการป้องกันมลพิษอุตสาหกรรมทางอากาศและน้ำเสียจากโรงงานในเขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ควรจัดให้มีระบบการควบคุมและจัดการของเสียอันตราย ที่เหมาะสมเพียงพอและแยกจากระบบการจัดการขยะทั่วไป จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องของเสียอันตรายให้

เป็นระบบว่ามีปริมาณเท่าไร มาจากที่ไหน เก็บอยู่ที่ไหนบ้าง ตลอดจนสร้างความเข้าใจและความรู้ให้กับประชาชนว่าของเสียอันตรายคืออะไร

1.4 ด้านขยะมูลฝอย คณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) มีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.01$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิ์สิทธิ์ แยมศรี (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งด้านร่วมสนับสนุนกิจกรรมฯ และด้านการติดตามประเมินผลฯ อยู่ในระดับต่ำ โดยระดับการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนกิจกรรมฯ สูงกว่าการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลฯ สำหรับการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการกำจัดการขยะพบว่า ประชาชนผู้มีรายได้มากและผู้มีอาชีพเป็นผู้ประกอบการ/ พ่อค้า/ นักธุรกิจ ระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดการขยะสูงกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่าแตกต่างกัน อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิ์สิทธิ์ แยมศรี (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งด้านร่วมสนับสนุนกิจกรรมฯ และด้านการติดตามประเมินผลฯ อยู่ในระดับต่ำ โดยระดับการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุน กิจกรรมฯ สูงกว่าการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลฯ สำหรับการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการกำจัดการขยะพบว่า ประชาชนผู้มีรายได้มากและผู้มีอาชีพเป็นผู้ประกอบการ/ พ่อค้า/ นักธุรกิจ ระดับการมีส่วนร่วมในการกำจัดการขยะสูงกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพจน์ทรัพย์ผดุงชนม์ (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการขยะมูลฝอยศึกษากรณีเทศบาลตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบการศึกษาพบว่าข้อมูลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการดำเนินกิจกรรมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาการใช้ประโยชน์ การวางแผนและการติดตามประเมินผล ตามลำดับ เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัย แหล่งข่าว และความถี่ในการรับข่าวสาร พบว่า ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่พักอาศัย แหล่งที่ได้รับข่าวสาร และความถี่ในการรับข่าวสารมีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านฉาง จังหวัดระยอง สำหรับเพศ อายุ

สถานภาพ การประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านฉาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ พิสิษฐ์ บุญไชย (2528, หน้า 214 - 216) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของ กรรมการสภาตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีกว่ารายได้สูงกว่ามีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจด้อยกว่ามีรายได้ต่ำกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุชิต อิศริยเมตต์ (2536, หน้า 114) พบว่ารายได้ของครอบครัว/เดือนที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความตระหนักในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ คณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) ผู้ศึกษาได้นำข้อค้นพบเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี จังหวัดชลบุรี ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านดิน ด้านน้ำ ด้านอากาศเป็นพิษ และด้านขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนสิ่งพิมพ์และป้ายประชาสัมพันธ์
2. หน่วยงานภาครัฐอบรม ประชุม/ สัมมนา ให้ความรู้แก่คณะกรรมการพัฒนาสตรี ให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ อย่างน้อยปีละ 1 - 2 ครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
3. หน่วยงานภาครัฐสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ ให้แก่คณะกรรมการพัฒนาสตรี เช่น พันธุ์ไม้ต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีร่วมมือกันในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะกรรมการพัฒนาสตรีประสานโรงเรียนในชุมชนเพื่อให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นให้กับชุมชน
2. หน่วยงานภาครัฐ เอกชนสนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีเป็นแกนกลางในการประสานงานจัดตั้งเครือข่ายสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านตำบล เช่น กลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

3. คณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ความเป็นระเบียบของชุมชน โดยคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) เป็นแกนนำในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.)
2. ศึกษาความรู้และทัศนคติของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.) ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาเฉพาะขยะ
3. ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ในการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอย